

تأثیر تمرين‌های ويلیام بدلوردوز کمر در دختران ۱۹-۲۷ سال

مهین عقدائی

گروه تربیت بدنسی دانشگاه شهید بهشتی

فهرست :

۱۱۵	چکیده
۱۱۶	مقدمه
۱۱۷	روش‌شناسی تحقیق
	روش اجرای تحقیق
	ابزار اندازه‌گیری
۱۱۹	یافته‌های تحقیق
۱۲۱	بحث و نتیجه‌گیری
۱۲۶	منابع و مأخذ

چکیده: این تحقیق تأثیر تمرين‌های بدنسی ويلیام را بر روی تغییرات لوردوز کمر مورده بررسی قرار داده است. بدین منظور ۱۹ نفر از دختران دانشجو که لوردوز کمر آنها از حد طبیعی بیشتر با کمتر شده بود انتخاب گردیدند. هر یک از آزمون شونده‌ها در دونوبت قبل و بعد از انجام تمرين‌ها مورد آزمون قرار گرفتند.

تمرين‌ها با یک سرت و هشت تکرار شروع و پس از پایان ۳۶ جلسه به سه سرت و بیست تکرار پایان یافت. شاخص‌های منتخب تغییرات لوردوز در این تحقیق عبارت بودند از: زاویه لومبوساکرال، قدرت عضلات شکم، انعطاف پذیری پشت بدن و میزان درد در ناحیه کمر. اندازه گیری شاخص‌های ذکر شده در این آزمون به قرار ذیل بود: رادیوگرافی جانبی ستون مهره کمر برای اندازه گیری زاویه لومبوساکرال، از تست دراز و نشست شکم در مدت زمان نامحدود برای اندازه گیری قدرت عضلات شکم، از تست خم شدن به طرف جلو در حالت ایستاده بدون خم شدن زانوها برای اندازه گیری میزان انعطاف پذیری پشت بدن و از پرسشنامه و سوالات شفاهاي برای تعیین میزان درد استفاده گردید.

نتایج حاصل از این تحقیق به شرح زیر می‌باشد:

۱. تمرین‌ها سبب بهبود تغییرات لوردوز کمر و نزدیک نمودن زاویه لومبوساکر ال به حد طبیعی شده است.
۲. تمرین‌ها قدرت عضلات شکم را افزایش داده است.
۳. تمرین‌ها بر روی انعطاف پذیری پشت بدن اثر قابل توجهی داشته است.
۴. تمرین‌ها دردهای کمر ناشی از تغییرات لوردوز را از بین برده و توان انجام کارهای روزانه را افزایش داده است.
۵. تمرین‌ها باعث کاهش چربیهای موجود در ناحیه شکم گردیده است.

مقدمه

اتومبیل، رانندگی‌های طولانی، فعالیتهای شدید ورزشی، پوشیدن کفش پاشنه بلند، خم کردن کمر به مدت طولانی و حتی فعالیتهای عادی مانند مسواک زدن و کارهای غیر ارادی مانند عطسه و سرفه کردن می‌توانند سبب هم خوردن تعادل و کمر درد شوند. اگرچه موارد فوق عمدتاً در افرادی دیده شده که از فعالیتهای بدنی کمتری برخوردارند.

مهره‌های کمر علیرغم آسیب پذیری بسیار، از عجایب عالم هستند. ستون مهره‌های تواند زیر فشار صدها کیلو بار مقاومت کند، با این حال به قدری قابل ارتتعاج است که می‌توان آن را به صورت $\frac{2}{3}$ یک دایره خم کرد.

علی‌بسیاری رامی توان برای دردهای کمر ذکر نمود. یکی از شایع ترین علل، تغییر انحصار ستون فقرات در ناحیه کمر می‌باشد. این ناراحتی بیش از همه در اثر ضعف عضلات در ناحیه کمر ایجاد می‌شود. با ضعیف شدن عضلات در این ناحیه ستون مهره‌ها که توسط این عضلات نگه داری و حمایت می‌شوند تحت فشار قرار گرفته، عوامل نگه دارنده قوس کمر به حالت طبیعی چار ضعف

بدون تردید قرن حاضر، قرن کم تحریرکی و زندگی ماشینی است. تسریع فعالیتهای انسانی توسط ماشین سبب کم کاری و تبلی عضلات و اندامها شده و انجام بسیاری از فعالیتهای بدنی را از انسان سلب نموده است. پیامد این عدم تحریرک، ابتلاء به بیماریهای گوناگون است. از جمله این بیماریها کمر درد می‌باشد. سالانه انجام هزاران عمل دیسک کمر در سراسر دنیا خود نمود دیگری از کم تحریرکی و بی توجهی به ورزش و فعالیتهای مستمر بدنی است. در حالی که هر روز با صرف چند دقیقه وقت می‌توانیم خود را سرحال نگه داشته، سلامتی مان را تا آخر عمر تضمین نمائیم؛ چرا به قرص‌های منسکن پناه برده، خود را اسیر بستر ساخته، در نهایت تسلیم عمل‌های جراحی و ناراحتیهای متعاقب آن شویم. آنچه که در این تحقیق بدان پرداخته شده، اثرات مفید ورزش در جهت برطرف کردن ناراحتی کمر درد می‌باشد.

موارد بسیاری سبب آسیب مهره‌های کمری و درم کمری کرده‌اند از جمله توقف‌های ناگهانی

ویلیام می باشد، که در این تحقیق به آن پرداخته شده و اثرات مثبت آنها، در درمان درد کمر و طبیعی نمودن قوس کمر مورد بررسی قرار گرفته است.

روش شناسی تحقیق

این تحقیق یکی از انواع تحقیقات تجربی است که انتخاب نمونه به روش تصادفی صورت نگرفته است.

آزمون شوندگان

جامعه آماری این تحقیق ۱۹ دختر دانشجو با میانگین سنی ۲۳ سال می باشد که همگی تغیرات غیر طبیعی در لوردوز کمر داشته و تاکنون تمرين های ویلیام را انجام نداده اند. این افراد از میان ۳۰ نفر دانشجو که در تست های ظاهری دارای تغییرات لوردوز کمر بودند، انتخاب گردیدند. (لازم به ذکر می باشد که این ۳۰ نفر خود از میان ۱۲۰ دانشجو که واحد تربیت بدنی عمومی داشتند انتخاب گردیدند).

مشخصات کامل آزمون شوندگان از نظر سن، قد، وزن و نتایج به عمل آمده از آزمون ها در جدول شماره ۱ ذکر گردیده است.

روش اجرای تحقیق

هر فرد دو بار مورد آزمون قرار گرفت. یک بار قبل از شروع تمرين های ویلیام و بار دوم پس از پایان ۳ ماه تمرين. همه افراد در ساعت ۱۱ صبح تمرين ها را با تکرار ۳ بار در هفته و زیر نظر مربي شروع می کردند. این تمرين ها ابتدا با یک سرت و ۸ تکرار شروع و در پایان ۳ ماه با سه سرت و ۲۰ تکرار پایان یافت.

از آزمون شوندگان قبل از شروع تمرين ها رادیوگرافی جانبی از ستون مهره کمر به عمل آمد و

می شوند. در نتیجه قوس کمر تغییر می یابد. به دنبال تغییرات قوس کمر، درد در این ناحیه بروز می کند، شکم بر جسته می شود، لگن خاصه ره چرخش می یابد و درنهایت به سبب عدم انتقال وزن به شکل صحیح روی دو پا می شود.

عوامل بسیاری موجب ایجاد ضعف های عضلانی می شوند. از جمله این عوامل، انجام فعالیتهای روزانه به شکلی نادرست می باشد. این فعالیتها شامل: نشستن، خوابیدن و ایستادن می شوند. همچنین انجام کارهای روزانه در منزل و محل کار به شکلی غلط از دیگر عوامل ضعیف شدن عضلات و فشار به اندامها می باشد. که در ادامه منجر به تغییرات آناتومیکی در ساختار بدنی می گردد.

یکی از وظایف مهم تربیت بدنی آموزش نحوه صحیح انجام فعالیتهای روزمره به افراد می باشد. این نکته قابل ذکر است که چون این تغییرات در انحنای کمر در سنین جوانی و میانسالی معمولاً عارضه ای به جای نمی گذارد، کمتر کسی جهت درمان به پژشک مراجعه می کند. ولی با افزایش این تغییرات، اولین علامت آن که درد می باشد بروز می کند و آن هنگام است که فرد به فکر درمان و چاره می افتد.

البته با شروع درد، بلافضله به قرص های مسکن پناه می برد و از شدت درد مجبور به استراحت می شود. در حالی که اگر این ناراحتی به موقع تشخیص داده شود و فعالیتها و تمرين های مناسب در جهت تقویت عضلات در این ناحیه انجام شود، هیچگاه نیازی به مصرف قرصهای مسکن و استراحت مطلق نخواهد بود.

یکی از بهترین تمرين ها در این مورد تمرين های

زاویه لومبوساکرال (درجه)		دراز و نشست		انعطاف پذیری (cm)		دور شکم (cm)		وزن (kg)		قد (cm)	سن (سال)	ج
آزمون دوم	آزمون اول	آزمون دوم	آزمون اول	آزمون دوم	آزمون اول	آزمون دوم	آزمون اول	آزمون دوم	آزمون اول	(cm)	(سال)	ج
۹	۷	۲۲	۲۰	-۴	-۱۰	۶۱,۵	۶۳	۵۰	۵۲,۵	۱۶۱	۲۵	۱
رادیوگرافی ناواضح	۲۶	۴۰	۳۸	۸	۴	۷۶	۷۸	۶۶	۶۹	۱۵۵	۲۶	۲
رادیوگرافی ناواضح	۲۴	۱۶	۱۸,۵	۱۶	۷۳	۷۹	۵۷	۶۱,۵	۱۶۲	۲۱	۳	
۳۵	۴۴	۲۲	۱۳	۱۹,۰	۱۷	۷۹	۸۱	۵۸	۵۹	۱۵۴	۲۵	۴
رادیوگرافی ناواضح	۳۳	۲۴	۲۱	۱۶,۵	۱۴	۷۸	۸۰	۷۶	۷۹	۱۶۴	۲۱	۵
۳۷	۳۷	۲۲	۱۳	۱۵	۱۳	۶۹	۷۵	۵۰	۵۴	۱۵۷	۲۰	۶
۲۹	۳۵	۲۸	۱۷	۱۱,۵	۲	۶۱	۶۳	۴۳	۴۲	۱۵۶	۲۲	۷
۳۸	۴۰	۳۵	۲۰	۱۸	۱۳	۷۴	۷۶	۴۲	۴۵	۱۵۹	۲۲	۸
۳۸	۴۶	۳۰	۲۴	۷,۵	۳	۷۲	۷۴	۵۳	۵۶,۵	۱۶۷	۲۲	۹
۳۶	۳۸	۵۰	۳۰	۳,۵	-۱	۶۶	۷۱	۴۸	۴۸	۱۶۱	۲۶	۱۰
۳۳	۲۲	۲۰	۱۰	۱۵,۵	۷	۷۱	۷۵	۵۶	۵۸,۵	۱۶۴	۲۰	۱۱
رادیوگرافی ناواضح	۳۵	۲۰	۱۳,۰	۷	۶۴	۶۵	۴۳	۴۰	۱۵۴	۲۴	۱۲	
۲۸	۸	۳۵	۲۲	۹,۰	۵	۶۵	۶۶	۴۵	۴۷,۵	۱۶۲	۲۳	۱۳
۳۸	۲۷	۶۱	۳۴	۱۲,۰	۱۰	۶۸,۰	۷۱	۵۶,۰	۵۹	۱۶۱	۱۹	۱۴
۳۳	۲۶	۳۴	۱۴	۷	۱	۸۰	۸۵	۵۶	۵۸	۱۵۸	۲۷	۱۵
رادیوگرافی ناواضح	۶	۴۷	۱۶	۱۳	۶۳,۵	۶۵	۴۲	۴۳,۵	۱۴۸	۲۳	۱۶	
رادیوگرافی ناواضح	۴۰	۲۲	۱۴,۰	۱۳	۶۷	۶۹	۴۴	۴۶	۱۵۵	۲۶	۱۷	
۳۹	۵۰	۵۵	۴۷	۱۹	۱۵	۶۴	۶۴	۴۱	۴۳	۱۵۶	۲۶	۱۸
۳۰	۳۵	۳۵	۲۲	۱۰,۰	۰	۷۵	۷۸	۵۴	۵۶	۱۶۱	۲۷	۱۹

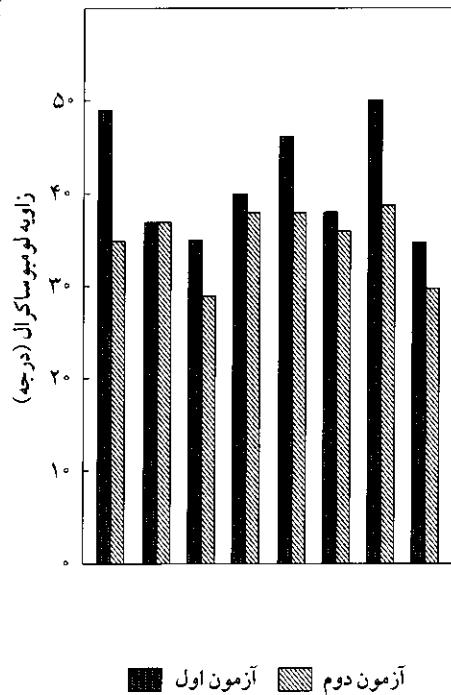
جدول شماره ۱: نتایج مربوط به اندازه گیری دور شکم، انعطاف پذیری، دراز و نشست و زاویه لومبوساکرال

آزمون شیزوفرنسی ها در آزمون اول و آزمون دوم

www.SID.ir

مجدداً پس از پایان ۳ ماه تمرین دومین رادیوگرافی گرفته شد.

سایر آزمونهای به عمل آمده شامل تست دراز و نشست شکم در مدت زمان نامحدود بود که تعداد تکرارها ثبت می شد. همچنین انعطاف پذیری پشت بدن که توسط خم شدن به جلو از حالت ایستاده با پاهای صاف و رساندن انگشتان دست به انگشتان پا و یا حتی عبور دادن دستها از پاهای تا حد ممکن بود. به همین دلیل این تست روی پله انجام گرفت. علاوه بر موارد فوق دور شکم از ناحیه ناف توسط متربواری اندازه گیری و ثبت می شد. توسط سؤالات شفاهی از میزان درد اطلاع حاصل می شد. آزمونها قبل از تمرین ها و پس از پایان ۳ ماه تمرین انجام شد و نتایج حاصله ثبت گردید و سپس با استفاده از آمار توصیفی و استنباطی و تست تی ویژه گروههای پیوسته به تجزیه و تحلیل داده ها پرداخته شد.

نمودار شماره ۱: زاویه لومبوساکرال در افرادی با زاویه بیشتر از حد طبیعی

تحقیق به شرح ذیل می باشد (جدول شماره ۱) .
۱ . در افرادی که زاویه لوردوز بیشتر از حد طبیعی داشتند بین میانگین های زاویه لومبوساکرال در آزمون اول و دوم اختلاف معنی داری مشاهده گردید. (در سطح خطای ۰/۵). در نتیجه می توان گفت : تمرین های ویلیام در افرادی که زاویه لوردوز آنها بیشتر از حد طبیعی بوده، توانسته اثر مثبت بر جای گذارد و لوردوز آنها را به حد طبیعی نزدیک نماید. (نمودار شماره ۱).

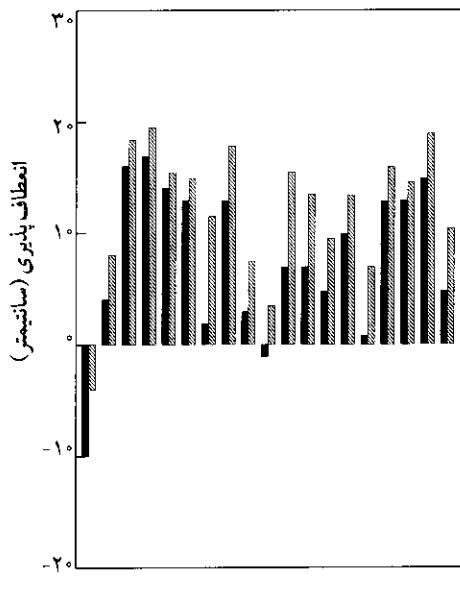
۲ . در مورد افرادی که زاویه لوردوز کمتر از حد طبیعی داشتند، اختلاف معنی داری مشاهده

ابزار اندازه گیری

برای مشخص نمودن زاویه لومبوساکرال دو نوبت رادیوگرافی جانبی از مهره های کمری (قبل از شروع تمرین ها و پس از پایان ۳ ماه تمرین) به عمل آمد. این رادیوگرافی ها توسط پزشک متخصص (رادیولوژیست) و در بیمارستان طالقانی انجام شد. همچنین از پرسشنامه جهت تعیین میزان درد استفاده شد.

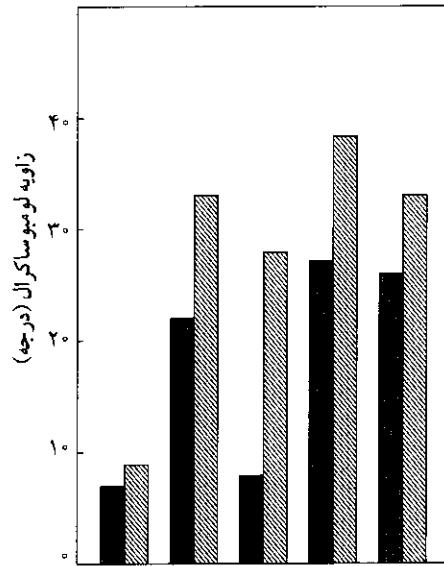
یافته های تحقیق

با توجه به اطلاعات به دست آمده از آزمون اول و دوم و تجزیه و تحلیل آماری این یافته ها، نتایج

آزمون دوم ■ آزمون اول ■

نمودار شماره ۳: نتایج آزمون انعطاف پذیری

آزمون دوم ■ آزمون اول ■

نمودار شماره ۲: زاویه لومبوساکرال در افرادی با زاویه کمتر از حد طبیعی

گردید. در نتیجه می توان گفت: تمرین های ویلیام در افرادی که زاویه لوردوز آنها کمتر از حد طبیعی بود، توانسته اثر مثبت داشته، لوردوز آنها را به حد طبیعی نزدیک نماید. (نمودار شماره ۲).

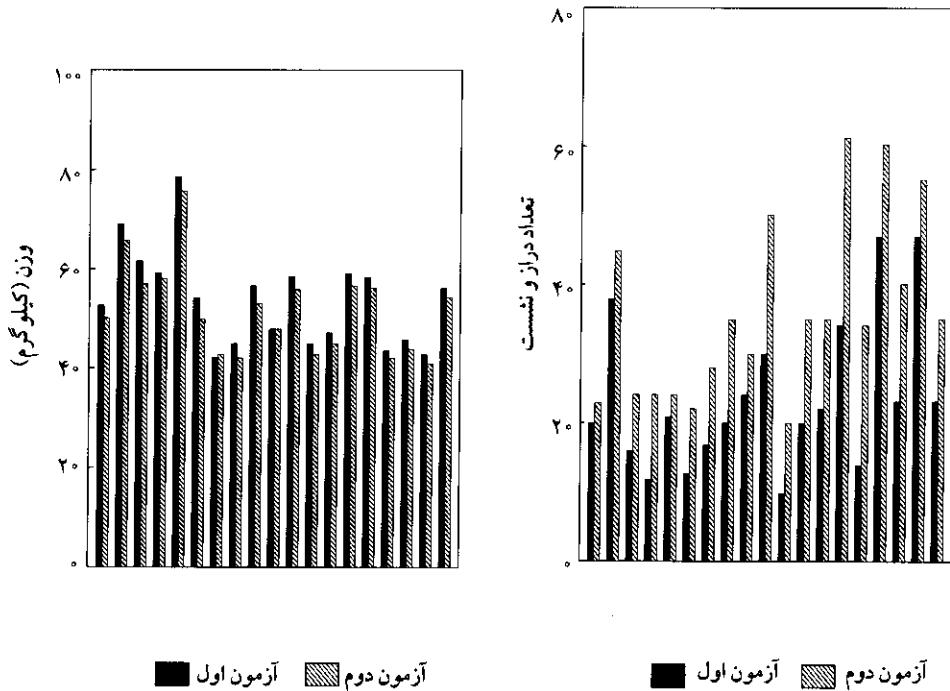
۳. بین میانگین های تست انعطاف پذیری در آزمون اول و دوم اختلاف معنی داری مشاهده گردید. (در سطح خطای ۵٪) در نتیجه می توان گفت: تمرین های ویلیام اثر قابل توجهی بر افزایش انعطاف پذیری پشت بدن داشته است. (نمودار شماره ۳).

۴. بین میانگین های تست دراز و نشست شکم شماره ۴.

در آزمون اول و دوم اختلاف معنی داری مشاهده گردید. (در سطح خطای ۵٪). بنابراین می توان چنین نتیجه گیری کرد که تمرین های ویلیام اثر قابل ملاحظه ای بر افزایش قدرت و استقامت عضلات شکم داشته است. (نمودار شماره ۴).

۵. در مورد آزمون وزن نیز اختلاف معنی داری مشاهده گردید. در نتیجه این تمرین ها توانسته بود کاهش وزن را نیز به همراه داشته باشد. (نمودار شماره ۵).

۶. در مورد چربیهای موجود در ناحیه شکم نیز اختلاف معنی داری مشاهده گردید. در نتیجه

نمودار شماره ۵: تغییرات وزن آزمون شونده‌ها

نمودار شماره ۴: نتایج آزمون دراز و نشست در زمان
نامحدود

می‌توان گفت این تمرین‌ها سبب کاهش چربی‌های موجود در ناحیه شکم گردیده است. (نمودار شماره ۶).

۷. این تمرین‌ها همچنین توانسته بود اثر قابل ملاحظه‌ای بر کاهش درد در ناحیه کمر داشته باشد. این موضوع توسط پرسشنامه کتبی و پرسش‌های شفاهی سنجیده شد. همه افراد بر این باور بودند که تمرین‌ها در ابتدا درد در ناحیه کمر را کاهش داده و در پایان تمرین‌ها درد کاملاً از بین رفته است. همچنین آنها اظهار می‌داشتند که در انجام هرچه بیشتر کارهای روزانه موفق تر بوده، کمتر

احساس خستگی می‌کنند.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج حاصل از این تحقیق به شرح زیر می‌باشد:

دو نتیجه مهم از رادیوگرافی‌ها به دست آمد: اول این که تست‌های ظاهری نمی‌توانند ملاک دقیقی جهت تعیین میزان لوردوز کمر باشند. دوم این که با به دست آمدن ارقام متفاوت از زاویه لوردوز کمر می‌توان گفت که به دلیل این که تاکنون تحقیقی در این زمینه در ایران صورت نگرفته میزان

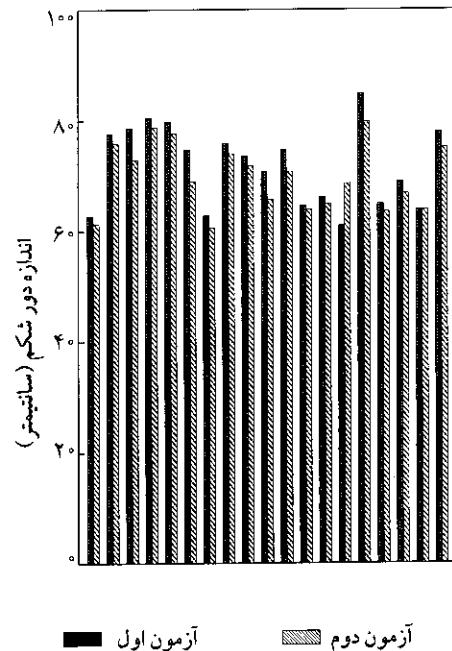
که از ۲۵ نفری که تمرین ها روی آنها انجام گرفت فقط ۱۹ نفر در پایان ترم حاضر به همکاری جهت رادیوگرافی مجدد شدند.

در ضمن از ۱۹ رادیوگرافی به عمل آمده در مرحله دوم ۶ رادیوگرافی واضح و قابل اندازه گیری نبود و فقط ۱۳ رادیوگرافی قابل استفاده بود. از این ۱۳ رادیوگرافی ۸ رادیوگرافی مربوط به افرادی با لوردوز بیش از حد طبیعی بود و ۵ رادیوگرافی دیگر در مورد زوایای کمتر از حد طبیعی بود.

فصل چهارم ارقام متفاوتی از زاویه لومبوسакرال به دست آمده است که همگی حاکی از غیرطبیعی بودن این زاویه در مقایسه با نورم طبیعی ارائه شده می باشد. از آنجا که این افراد با توجه به تست های ظاهری مبنی بر وجود افزایش لوردوز انتخاب گردیده بودند، با وجود این ضمن بررسی رادیوگرافی های به دست آمده مشخص گردید که فقط ۹ نفر از ۲۳ نفر زاویه لوردوز بیشتر از حد طبیعی داشتند و ۱۱ نفر دارای زوایای لوردوز کمتر از حد طبیعی بودند.

پیرامون درمان تغییرات لوردوز کمر تاکنون در ایران تحقیقی انجام نشده است و اکثر پزشکان نظر بر اجرای تمرین های اصلاحی دارند ولی در کشورهای دیگر تحقیقات مفیدی انجام گرفته است. برخی محققین نظر بر تمرین های ایزو متريك^۱ داشته در حالی که دیگران معتقد به تمرین های ایزو تونیک^۲ هستند. برخی فقط تمرین های کششی و تعداد دیگری انقباضی را

- ۱- هم نتش (ایستا) فیزیولوژی ورزشی جزو دکتر حجت ا... نیکبخت
- ۲- هم جنبش (پویا) فیزیولوژی ورزشی جزو دکتر حجت ا... نیکبخت

آوردند.

مکنزنی^۱ در سال ۱۹۷۹ نتایج تحقیق خود را به این شرح اعلام داشت: تقریباً ۸۰٪ از بیماران در پایان ۲ ماه بهتر شدند و در در آنها کاهش یافته بود. البته ۸۷٪ از بیماران کاهش لوردوز کمر داشتند و همه آنها از درد پشت در نشستن طولانی شکایت داشتند. ۶۱٪ مرد بودند و ۶۴٪ بیشتر از ۴۰ سال داشتند و ۵۰٪ آنها اسکولیوز داشتند. وی همچنین اعلام داشت درمان باید بر اساس علائم و نشانه‌ها تجویز شود نه بر اساس جنس بیمار.

دکتر اعلیٰ هرنزی بهترین راه درمان تغییرات لوردوز کمر را در تمرین‌های اصلاحی می‌داند. وی تمرین‌های ویلیام را بهترین نوع تمرین‌ها و تنها راه درمان می‌داند.

تیمور توابخش نیز تمرین‌های ویلیام را بهترین تمرین‌ها برای تغییرات لوردوز کمر می‌داند. دکتر احده نیز راه درمان لوردوز کمر را در تمرین‌های اصلاحی دانسته، تمرین‌های اصلاحی ویلیام را پیشنهاد می‌کند.

نتایج این تمرین‌ها در مدت ۳ ماه نشان داد که تمرین‌های ویلیام بر روی هر دو گروه اثرات مثبت داشته است. بدین ترتیب، افرادی که زاویه لوردوز آنها بیشتر از حد طبیعی بود در نتیجه انجام این تمرین‌ها کاهش یافته بود و تا حدودی به حد طبیعی نزدیک شده بود و افرادی که زوایای لوردوز آنها کمتر از حد طبیعی بود، این زاویه افزایش یافته بود

پیشنهاد می‌کنند. در این مورد محققین دیگری ترکیبی از تمرین‌های کششی و انقباضی را عنوان می‌کنند. ویلیام^۲ از جمله محققانی است که در مورد تمرین‌های اصلاحی جهت درمان تغییرات لوردوز کمر فعالیت داشته است و نتایج تحقیق وی نیز مثبت می‌باشد.

ناکمسون^۳ بیان می‌دارد که بیمارانی با تغییرات لوردوز کمر بعد از یک دوره طولانی درد پشت، باید تحت برنامه توانبخشی قرار گیرند و برنامه این تمرین‌ها باید شامل تمرین‌های ایزوومتریک جهت تقویت عضلات شکم باشد. همچنین تقویت عضلات چهار سر ران نیز از اهمیت بالایی برخوردار است. دهلین و دیگران^۴ پس از تحقیقاتی که بر روی یک گروه از مکم پرستاران انجام دادند، نتیجه گرفتند که ضعف عضله چهار سر ران یکی از دلایل عدمه ایجاد این تغییرات می‌باشد. آنها اعتقاد به ورزشهای ایزوومتریک دارند زیرا معتقدند از نظر فشار روی دیسک‌ها تمرین‌های ایزوومتریک خطر کمتری دارند.

کوبلنژ^۵ در ۱۹۷۴ تحقیقات خود را بر روی ناراحتی ستون فقرات کمر ناشی از تغییرات لوردوز انجام داد. وی بیان می‌دارد که تقویت عضلات شکمی از اهمیت بالایی برخوردار است.

کندال و جنکینز^۶ در تحقیقات خود، تمرین‌های کششی پشت و انقباضی و ایزوومتریک شکم را با تمرین‌های ایزوومتریک و انقباضی عضلات شکم مقایسه کردند. این تمرین‌ها ۱۲ بار تکرار می‌شدند. در یک جمعیت آماری شامل ۴۷ بیمار نتایجی که به دست آمد نشان داد که گروهی که تمرین‌های ایزوومتریک عضله‌های شکم را انجام داده بر قابل افزایش دیگر نتایج بهتری به دست

1. William
2. Nakemson
3. Dehlin et al
4. Coplans
5. Jenkins
6. Mckenzie

بسیاری از عارضه‌ها نظیر کمر درد و دردهای ناشی از بالا رفتن سن از میان برداشته می‌شود. این تحقیق نشان می‌دهد که تمرین‌های ویلیام اثرات مشبّتی در رابطه با انعطاف‌پذیری به جای گذاشته است.

از موضوعاتی که فکر و ذهن بسیاری از افراد را به خود مشغول نموده، کاهش چربیهای اضافی بدن می‌باشد. این تحقیق چربیهای موجود در ناحیه شکم و اثر تمرین‌ها بر این چربیها را مورد بررسی قرار می‌دهد و نتایج به دست آمده در جدول پیوست شماره ۱ نشان می‌دهد که تمرین‌های ویلیام در کاهش چربیهای موجود در ناحیه شکم بسیار مؤثر است. این موضوع بسیار مورد توجه افرادی است که خواهان کاهش چربیهای اضافه در ناحیه شکم به صورت موضعی می‌باشند. کاهش چربی موجود در این ناحیه نه تنها کمک به کمتر برآمده شدن شکم می‌نماید بلکه بر افزایش انعطاف‌پذیری نیز اثر دارد.

این تحقیق نشان می‌دهد که تمرین‌های ویلیام همچنین توانسته بر کاهش وزن بدن اثر مثبت داشته باشد. اگرچه علل بسیاری می‌تواند سبب کاهش وزن گردد از جمله حالات روحی و روانی فرد، رژیم غذایی، میزان فعالیتهای روزمره و ... ولی به دلیل این که تمام این افراد به میزانی اگرچه اندک توانسته بودند در پایان سه ماه کاهش وزن بدن داشته باشند، می‌توان نتیجه گیری نمود که تمرین‌ها اثر مشبّتی در رابطه با کاهش وزن بدن بر جای گذارده است. این موضوع در جدول پیوست ۱ نشان داده شده است.

نتایج دیگری از طریق پرسشنامه‌های کتبی و شفاهی به دست آمده به شرح ذیل می‌باشند:

و آنها نیز به حد طبیعی نزدیک شده بودند. البته به جز یک مورد که زاویه لوردوز او کمتر از حد قبلی خود شده بود و علت آن مشخص نبود. این تحقیق نشان داد که تمرین‌های ویلیام در ارتباط با تغییرات قوس کمر، چه به صورت افزایشی و یا کاهشی باشد، مؤثر واقع شده، فرد را به حالت طبیعی نزدیک می‌نماید.

از جمله موضوعات دیگری که این تحقیق به آن پرداخته است، استقامت عضلات شکم و انعطاف‌پذیری پشت بدن و ستون مهره کمر می‌باشد. نتایج مربوط به این دو قابلیت در جدول پیوست شماره (۱) از نظر آماری مشخص و بررسی شده‌اند. این ارقام نشان می‌دهند که قدرت و استقامت عضلات شکمی در مورد هر دو گروه افزایش چشمگیری به جای گذاشته است. افزایش قدرت و استقامت عضلات شکمی خود عاملی در جهت طبیعی نمودن قوس کمر و دفع فشارهای وارده بر ستون فقرات کمری می‌باشد. همچنین از برآمدگی و افتادگی شکم که ظاهری ناخوشایند را به همراه دارد، جلوگیری می‌نماید. در ضمن عضلات موجود در ناحیه شکم خود عامل مهمی در بلند نمودن اجسام سنگین می‌باشند که با تقویت این عضلات تا حدود زیادی برطرف خواهد شد. در مورد انعطاف‌پذیری ستون مهره کمر نیز نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که با تمرین‌های ویلیام هر دو گروه از افزایش قدرت انعطاف‌پذیری برخوردار خواهند شد. از انجایی که انسان برای حرکت نیازمند به انعطاف‌پذیری مفاصل است و انعطاف‌پذیری سبب توسعه و بهبود فعالیتهای ورزشی می‌شود، همچنین از بروز آسیبهای بسیار جلوگیری می‌نماید، با افزایش انعطاف‌پذیری

اعتماد بیشتری برخوردار بود. در ضمن در طول انجام تمرین‌ها هیچگونه فعالیت ورزشی و بدنسی دیگری غیر از تمرین‌های ویلیام نداشتند. این خود نشان می‌دهد که تغییرات حاصله عمدتاً نتیجه تمرین‌های ویلیام می‌باشد.

۴. دو مورد از نمونه‌ها علاوه بر کمر درد، درد در ناحیه پشت نیز داشتند که اظهار می‌داشتند علاوه بر بهبود درد کمر، درد ستون مهره پشت آنها نیز برطرف شده است.

۵. به جز درد در ناحیه کمر، احساس خستگی شکایت دیگری بود که افراد داشتند ولی اظهاراتشان پس از تمرین‌ها مبنی بر رفع این خستگی در ناحیه کمر بود. آنها معتقد بودند علاوه بر نداشتن درد در ناحیه کمر پس از انجام تمرین‌ها این خستگی نیز از بین رفته، دیگر در ناحیه کمر احساس خستگی ندارند.

در پایان باید گفت اگرچه شیوه‌های تمرین گوناگونی برای افرادی که درد کمر دارند ارائه می‌شود، ولی این تحقیق نشان داد که یکی از این شیوه‌های تمرینی که تمرین‌های ویلیام می‌باشد، می‌توانند اثرات بسیار مثبتی در برطرف نمودن ناراحتی کمر داشته باشد. فقط همچنان که در پیوست آمده و ویلیام نیز بر آن تکیه دارد، این برنامه تمرینی باید در ابتدا با تعداد تکرار کم شروع شود و به تدریج بر تعداد تکرارها افزوده گردد تا ایجاد ناراحتی برای فرد ننماید.

۶. در پایان این مبحث باید اشاره کرد که اکثر افراد در زمانی که تمرین‌ها به سه سمت رسیده بود از تعداد تکرارهای بالاتر از ۱۵ احساس خستگی می‌نمودند و معتقد بودند که از ۱۵ تکرار، بیشتر حرکتها را به سختی انجام داده اند

۱. با توجه به اینکه ۹۰٪ از افراد احساس درد در ناحیه کمر داشتند و بیان می‌کردند که این دردها در ایستادن‌های طولانی و صحیح موقع بیدار شدن از خواب بیشتر می‌شود، همگی از نتایج مشبت تمرین‌های ویلیام در کاهش دردهای کمر حکایت داشتند و حتی معتقد بودند که پس از پایان تمرین‌ها در ایستادن‌های طولانی و پس از بیدار شدن صحیحگاهی احساس درد آنها بهمود یافته و علاقه‌مند به تکرار تمرین‌ها بودند. اگرچه نتایج به دست آمده از زاویه لوردوز و قدرت عضلات شکمی و انعطاف پذیری پشت همگی نشان می‌دهند که نزدیک شدن قوس کمری به حد طبیعی می‌تواند بر قدرت و استحکام ستون مهره کمر بیافزاید و دردهای ناحیه را کاهش داده، برطرف نماید. ولی شاید علل بسیار دیگری برای برطرف شدن دردهای کمر وجود داشته باشد. در این تحقیق دردهای کمر این افراد فقط ناشی از تغییرات قوس کمر بود زیرا پژوهش متخصص هیچ علت آناتومیکی دیگری برای این دردها بیان ننمودند. البته باید مذکور شد که نحوه صحیح ایستادن، خوابیدن و نشستن نیز به این افراد در شروع تمرین‌ها آموزش داده شد که خود بی اثر در کاهش دردها و برطرف نمودن آنها نبوده است.

۲. به دلیل این که هیچکدام از افراد سابقه کمر درد در خانواده نداشتند در نتیجه تغییرات قوس کمری ارشی و ژنتیک نبوده بلکه ناشی از شرایط محیطی بوده است. و با بهبود شرایط محیطی تغییرات مشبت با اهمیتی نشان داده است.

۳. از آتجالی که تمام افراد تاکنون تمرین‌های ویلیام را انجام نداده بودند، نتایج به دست آمده از

منابع و مأخذ

۱. اعلمی هرنزی بهادر. کمربند به زبان ساده.
  ۲. اعلمی هرنزی بهادر. اصول ارتودسی و شکسته بندی.
  ۳. امیر فریار حمیدرضا، پایان نامه. بررسی شرح کمر درد و نحوه درمان فیزیوتراپی آن در برخی از درمانگاههای فیزیوتراپی تهران.
  ۴. احمدی کاظم. بیماریهای مفاصل و استخوان.
  ۵. امیرناش علی محمد. جزوه سنجش و اندازه گیری در تربیت بدنی.
  ۶. امیرناش علی محمد. جزوه ارزیابی در تربیت بدنی.
  ۷. بنایی پروفسور مهدی. دردهای کمر و پشت.
  ۸. تندتویس فریدون. حرکت شناسی.
  ۹. توانبخش تیمور. نقش فیزیوتراپی در درمان کمر درد.
  ۱۰. حکیم متوجه، گنج بخش حسین. کالبدشناسی انسانی.
  ۱۱. فیروزبادی فراهانی ابوالفضل. بهداشت حرکتی ستون فقرات، مجله ورزش دانشگاه (ترجمه).
  ۱۲. غنودی فرزاد. تجویز ورزشی در رابطه با کمر. مجله دانش و ورزش سال ۱۳۶۸، جینا ال، شارپ، وندل، جی سیمون، لاری، بی، استودگراس (ترجمه).
  ۱۳. غنودی فرزاد. بررسی علل ضعف‌های ستون فقرات. مجله دانش و ورزش، فروردین ماه ۶۹- شماره ۲۶
  ۱۴. گوهر درخشان کیوان. دردهای پشت و گردن، مراجعت و پیشگیری از آنها.
  ۱۵. کماسی پرویز. شناخت آسیب‌های ورزشی. پارنل و دوناهو (ترجمه).
  ۱۶. مظلفری احمد. مشرف جوادی بتول. جزوه حرکات اصلاحی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی
  ۱۷. نیکبخت علی محمد. فیزیولوژی ورزشی.
18. Avens, Back Ache. 1982.
19. Arnheim, Auxter, Crowe. Principal and Methods of adapted Physical education. 1984.
20. Gailliet MD, Painseries. Low Back pain Syndrome. 1981.
21. J. GP. Williams. Ingury in Sport Second Edition.
22. Kapandji. The Physiology of the joint(Volum three).
23. Leonard p. Seimon. Low Back pain clinical Diagnosis and Management. 1983.
24. MC. Carty. Arthritis. 1982.
25. Rene Gailliet. Low Back Pain Syndrome.
26. Turek. Orthopedics. 1982.
27. William. Low Back and neck Pain. 1978.